

DOC. ANT. *Albocacer* 1239 (BSCC xiv, 292), car tot just conquistat ja fou repoblat aquell any mateix (a fur de Sarag., *EEMCA* III, 272); en les afr. de Morella, a. 1249 (que llegeixo en un capbreu en lletra poc posterior, a l'arxiu municipal de Cinctorres, f° 10, xxviii, 10.3): «--- Terit [= Tírig], et vadit fine ad Vallem Tortam --- cum *Albocacar* --- illam ramblam que descendit de la Salzedella ---». *Albocacer* 1250 (BSCC xv, 116), 1279, 1280 (R. Serra, *Rat. Dec.* 170, 177); *Albocacer* 1280 (ib. 176); 1279, 1284 (MtzFer-rando, *Doc. Val. ACA* II, 744, 1916); 1319 (MiretS, *TempH*, 391); «pròmens de --- *Albocacer*» 1373 (Rubió Ll., *Doc. Cult.* II, 166); 1382, 1402, 1409 (BSCC xiv, 347; xv, 200); *Albocacer* S. xvi, Memor. Muñoz (BSCC xiv, 431).

Cavanilles, que en parla llarg i instructivament, escriu marcant l'accent, *Albocàser*, en cinc passatges de la seva obra (I, 69, 82).

ETIM. D'un nom d'aquesta àrea i d'aquesta estructura, difícilment ningú voldrà dubtar que ve de l'àrab. Però ja el fet que té quatre consonants, a part de la *l*, mostra que no es tracta de cap substantiu sinó d'un NP dels innombrables en *Abū-*; i quasi imposa admetre que la *-l* s'hi ha ficat secundàriament, com passa tan sovint en els noms i mots apellatius d'aquesta àrea (V., p. ex., les cites del *DECat*, s. v. *avenc* n. 7; i el que ja indicó més concretament per al nostre en *E. T. C.* I, 197, 266, *Top. Hesp* I, 34). Sovint, àdhuc en els que comencen en *Aben-*: *Aben-Razin* > *Albarrazin*, *Alcalá de Albençayde* nom antic d'Alcalá la Real (Pz. de Hita, *G. Civ. d. Granada* II, 10; *Albin Hamete* que en aquesta obra segons el text de Sevilla 1613, Rivad. III, 536a, reemplaça *Abin Hamete* de l'ed. Blanchard I, 97).

I justament s'observa, més que enlloc, en els NPP en *Abu-*, que interessin primàriament aquí, fins en l'ús castellà dels qui acabaven d'ocupar Granada: *PAlc* tradueix *Abunaçar* el «nombre *Abunaçar*» (96b37). En llibres d'àrabs molt utilitzats a la nostra E. Mj. per la gent lletrada: «quidam liber vocatus *Abreviamentum de Albucasis*» a. 1381, anota Rubió Ll (*Docs. Cult.* II, 247): «era el d'*Abul-Kásim* el Zahrāwī, cèlebre cirurgià esp. del S. xi, anomenat vulgarment *Albucasis*»; *Albucaçim Tarif* citat per Bastero (Bohigas, *Misc. Fabra*); la Cròn. de Jaume I anomena *Abolcàssim* l'enviat per l'alcait de Xàtiva al rei En Jaume per negociar la capitulació (§ 350); però l'ed. de Val. hi posa *Alcaçim* (p. 371).

Admetre, doncs, que el nom d'*Albocàsser* ha sortit d'un nom àrabic en *Abu-* ho hem d'acceptar com una premissa que quasi s'imposa; i és també bastant clar que deu resultar, com en tants d'aqueixos exemples, de l'anticipació de l'article intermedi *Abu 'l-K---*. Ja no ho és tant, el fixar la forma aràbiga del segon component. Imprimíem en el vol. I, p. 23 i n. 25: «Cor. no té constància que hi hagi cap NP *Qāsiy* (Asín), probablement hi ha confusió amb *Qāsim* (del qual ve *Benicàssim* i és nom ben conegut»: «hauran imprès¹ y per *m*, lletres molt semblants en l'alfabet àrab. Hi ha un *Qāsi* en *GGA*lg. 202a, però amb *sin* i no pas *šad*;

i no hi ha *Belkaci* allí, ni res d'això en Hess ni en Littmann».

En tot cas ni que una base en *-i* fos correcta això no serviria per a *Albocàsser*, puix que ja hem vist que en les mencions medievals la *-r* de la forma *Albocàçar* o *Albocàcer* és constant i sense excepcions des del moment de la Conquesta: per tant havia d'haver-hi *-r* ja en àrab. *Abu-* s'usava en àrab viu com un exponent personificador precedint el nom: si es deia en àrab *Abu 'l-warā* literalment 'pare de castedat', per 'home cast', veg. *DCEC* (II, 917a1-37), *DECH* i *DECat* III, 1020b37-1031a19: *fill de caritat, fill de monçonega* etc. per 'per home caritatiu o mentider', vaig acceptar que *Abu 'l-Qasr* 'l'home de l'alcàsser, el qui el té o guarda' podia ser l'origen d'*Abolcàcer* > *Albocàcer* (*Top. Hesp.* I, 34); i també en el passatge citat del vol. I.

Cert que hi havia altres possibilitats. També podria ser un NP propi, p. ex. essent *ksr* 'trencar' («frangere» *RMa* 118, 397) i *qsr* «violència» (*RMa* 161a), i *qsr* 'esblanqueir' («candidatio» *RMa* 161), arrels ben conegudes i populars a Esp., no sols podríem pensar en un part. actiu d'aquestes arrels (*qāsir, qāsir, kāsir*) sinó que el NP *Qāsri* consta com a NP usual a Algèria (*GGA*lg. 205a). Un *Abu-Qāsri* format amb aquest fóra font possible d'*Albocàsser*, i també ho foren *Abu 'l-Qāsir* o *Abu-'l* combinat amb un d'aquells.

Ens sentiríem més segurs, és clar, si poguéssim lligar això amb algun fet local o comarcal d'*Albocàsser*. De diverses zones valencianes consten oficis com a típics. De bastantes, els esparters o corders. Pensem si es podria tractar de *ħaššār* nom d'ofici de l'esparter, que està testificat en àrab hispànic i magrebi: en *RMa* (*ħaššār* glossat «qui fa stores» 592.6f.) i en *PAlc* («espartero, que labra el esparto» 247a26; Dozy, *Suppl.* I, 295a); i en l'àrab de Sicília: Steiger, p. 252. Sembla establert que d'aquest mot vingui el nom de *Massalfassar*; però és un fet que l'àrab hispànic tendia a regular l'accent a la síl·laba penúltima quan aquesta era tancada o de vocal llarga; no hi hauria, doncs, objecció accentual a pendre un *Abu 'l-ħaššār* com a ètimon d'*Albocàsser*. Seria un lloc fundat per un 'pare de l'esparter' o bé 'el lloc o poble de l'esparter, dels esparters'; ni altre escrúpul fonètic que el canvi de *ħ* en *k*, que no és el resultat més corrent (cf. *Massalfassar* < *Manzl Ĥaššār*) (*GGRV* 294), però no deixa de citar-se alguns casos d'això (Steiger, p. 253, i *EntreDL* III, 104); resta és cert un tractament minoritari; si l'esparteria és tradicional o corrent en aqueixa comarca ens hi conformarem; d'enlloc no és tan típica com de Crevellent; de la prov. de Castelló és sobretot d'Arta-na; i, acostant-nos més, ens parlen d'espardenyeria a Castelló, Vila-real i la Vall d'Uixó (ib. i 293); però no ho sabem del Maestrat: ens acontentaríem amb la dita pàgina de pertot, quan ha de ploure «pica espart i fes cordell?». Madoz (I, 332) només ens diu que hi ha «alguns telares de lienzos ordinarios, estameñas y cordellates».

Entre això i l'escrúpul que deixa la *k*, em sembla que la solució més convincent és una altra. Amb *Qas-*